

ACC. N:R. M.12974:1-5.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Arthur Levinson, Örebro

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Härad: No

Adress: Örebro

Socken: Örebro

Berättat av: Pelma Johans Lenningsson, Lantbr., Örebro

Uppteckningsår: 1953

Född år 1871-78 i Stengårdshult - Åsenlöga

16 atberedning och mätlissseder. s. 1-5
(teckn. a sid. 5.)

N. No. 3.

ACC. N:R M. 12974:1.

Spannmål malning och beredning.

Råg, korn, och havre. användes i äldre tid.

I aldra äldsta tid maldes nog säden på handkvarn.

Sedan uppfördes s.k. bykvarnar vid vattenfallen runtom

i byggen och dit förslades sedan säden. De som hade

häst eller oxar körde den dit andra fingo bära den eller

få den körd av andra dit. Tullkvarna uppfördes vid nitton-

hundra talets början. Ja de som hade långt till kvarnen

fingo kanske vänta många timmar innan de kom i tur att

få malet sin säd. Men tiden i kvarnkammare gick under

historierberättning och avsmakning av medförd mat, samt

att man bjöd varandra på medförda dryckesvaror (brännvin)

Tullavgiften varierade nog, något vist kvantum vet jag ej.

Men Jag tror mig hört talas om en kappe pr. Tunna säd.

Mälden fraktades i säckar vävda av lin. Säden torkades

nog ibland i torkugn. Mjölet förvarades i mjölbingar av

trä eller träkar. Om julen bakades nog en del särskilda

brödsorter med särskilda former som julbockar, pojkar

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

M.M. 3

1

ACC. N:R M. 12974:2.

och flickfigurer, samt hundar grisar m.m.

Födelsedagskakor om det nu menas med tårtor har beställning av sådana börjat sedan 15 år tillbaka.

Gröt.

Gröt lagades i äldre tider av rågmjöl. och kornmjöl. Den åts med mjölk, lingonmos var också det som tillsattes. Aven siruppsgröt förekom, samt honnungsvatten användes vid grötätning. Slättergröt (slåttagröt) förekom den var av korngryn.

Grynätter. Hemgjorda gryn gjordes av korn på handkvarn kornet krossades på kvarnen och sedan användes olika siktar för att få fram grynen.

Mjök.

Surmjök användes. Filbunke var mjök som fick stå och surna sedan tillsattes fint socker och ingerfära som rördes in i mjölken på så vis blev det filbunke. Kärnan var av trä se bifogad skiss. Kärnan sattes imellan benen sedan drogs kärnstaken upp och ner tills det blev smör. Moderna kärnor tillkom vid 1910-1915.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

se sid. 5 !

ACC. N:R M. 12974:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3.

Kärnorna diskades i varmt vatten . Smöret urtättades och knådades rent från vatten och saltades, sedan förvarades det i källare. Smör som ej behövdes för hushållet försålldes. Mejeri börjades med här 1933.

Kaffe.

Kaffe började användas vid 1875. Men brukades då endast på söndagarna och vid högtidliga tillfällen.

Öl bryggades av malt. (Malt-dricka) Brännsvinsbränning är ej bekant, men bruket från äldre tid har man hört talas om. Vid slättergille var det vanligt att det bjöds. När man slog med lie fick var och en sitt stycke att slå, där stycket (ånen) slutade syällde bonden en kärll med brännvin

och den som kom först ut med sin (ån) fick börja dricka.

Vid auktioner och marknader förekom rikligt med sprit med åtföljande slagsmål

Matordning och bordsskick.

Härom känner jag inte mycket. Redskap, skedar mins jag av

ACC. N:R M. 12974:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4.

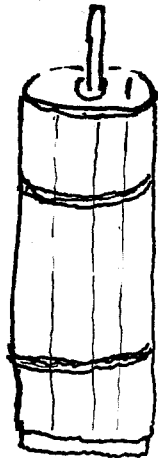
både horn och träd ja detta gällde skedar. En slätterdag från min barndom tillgick så. Vi hade slätterängar vid Nissan, och när vi skulle slå där det gick åt 12 slätterkarlar som lejdes från bygden torpare m.fl. Då drack man kaffe innan man gick hemifrån. Vid tre på morgonen var man på ängen och arbetet började så höll man på till vid 6-7 då kom mor med mat bestående av bröd smör och flera sorters søgel och dricka samt pannkaka. Sedan vart det elvakaffe. Till middag gick man hem och åt. Därefter vilades middag två timmar. Sedan dracks kaffe innan man gick åter till arbetet. Vid åtta var man åter hemma och då äts kvällsvard och då förekom bl.a. den s.k. slättergröten. Detta är vad jag kan svara på det här.

M. 12974:5.

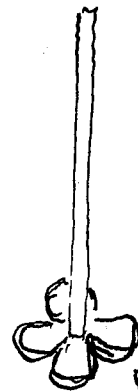
Landskap: Småland
Härad: Mölndal
Socken: Öreryd
Uppteckningsår: 1953

Berättare: Arthur Levinsson
Berättarens yrke: Hemmansägare
Berättarens adress: Öreryd
Född år 1903 i Öreryd

Upptecknare: Arthur Levinsson, Öreryd.

Kärna

Kärnstaken

Lock